

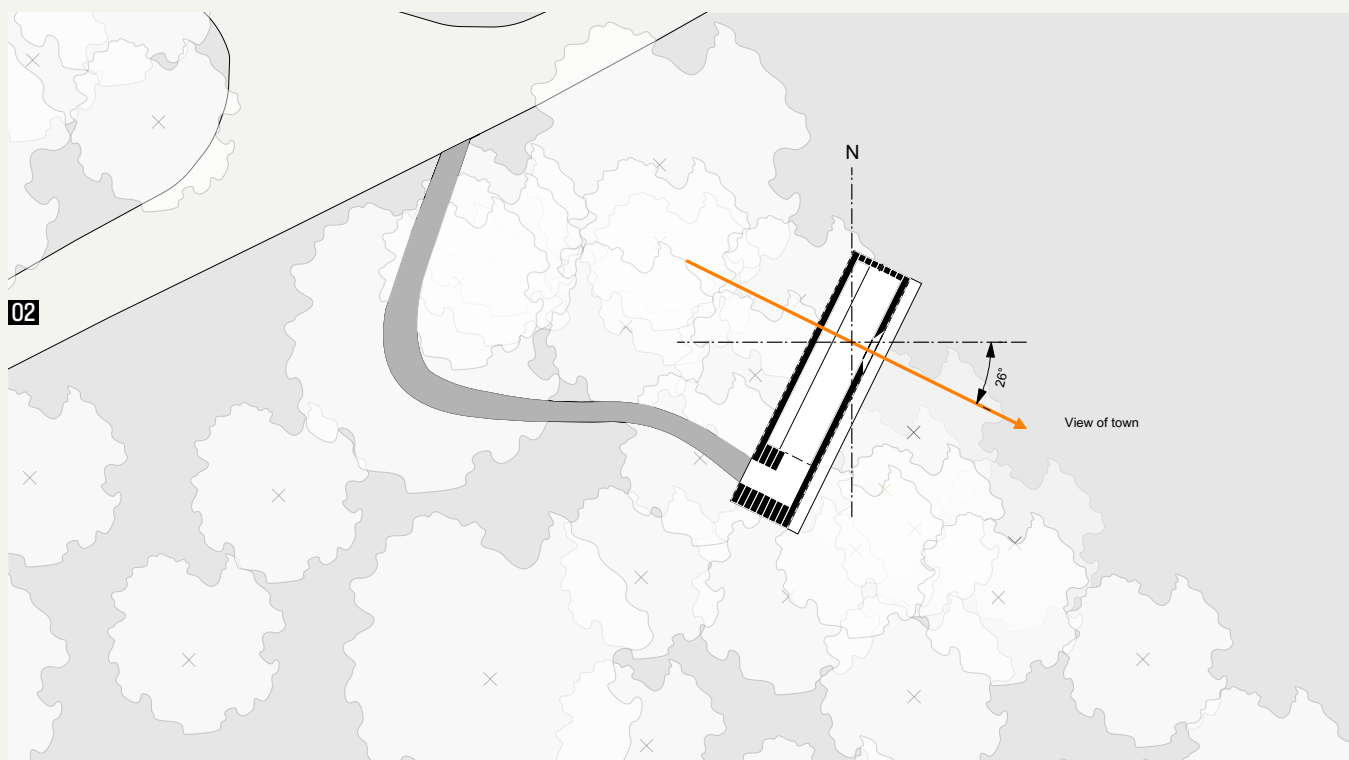
01

ÉPÍTÉSZ |
John Pawson

NEGYVEN SZÁL DUGLÁSZFENYŐ

PAWSON-KÁPOLNA | UNTERLIEZHEIM, NÉMETORSZÁG

__Több mint ezeréves hagyományt folytat John Pawson fából készült út menti kápolnája, mégis valahogy nagyon új módon. Érzékek vagy transzcendencia? Propagandaeszköz vagy misztikus hely? Az idehaza is ismert építész új, díjnyertes munkája rengeteg kérdést vet fel.

- 01 Csak két apró jel mutatja, hogy ez nem farakás, hanem kápolna
 02 A kápolna tájolását a falura való rálátáshoz igazították

0 1 5 10m

SZERZŐ | Csanády Pál

FOTÓ | Felix Friedmann Photography

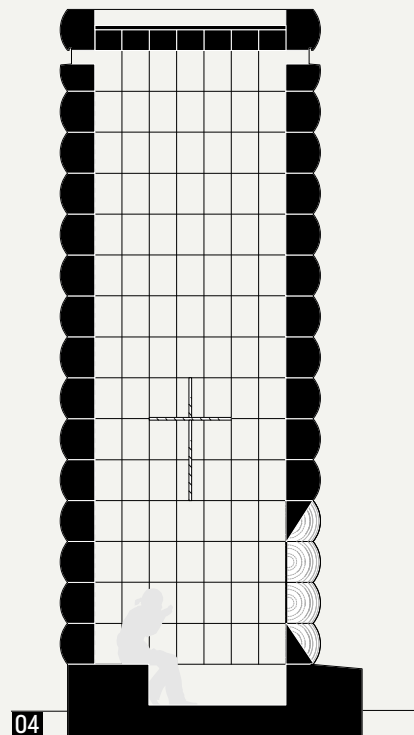
— Európában és hazánkban is nagyon régóta épülnek úti kápolnák, út menti kegyhelyek, már a római korból és a középkorból is ismerünk ilyeneket, de igazán a török kor után betelepített svábok terjesztették el hazánkban. [1] Abban a vallásháborúkkal terhes korban természetesnek tűnt ezeknek a kápolnácskáknak az elszaporodása, de mi lehet ennek az oka manapság?

— A Siegfried és Elfriede Denzel Alapítványt azért hozta létre Siegfried Denzel wertingeni vállalkozó a feleségével, hogy az alapítvány hét kápolnát építsen szűkebb pátriájában, a Duna völgyében. Érdekes módon a célok között nemcsak a bajor kultúrtáj keresztény konnotációit említik, hanem szóba kerül a hatvanas évek land art mozgalma, a biciklis turizmus támogatása, de Zumthort és Pawsont név szerint is említve a kortárs „zarándokcélok” is. [2] Zumthor Bruder Klaus-kápolnája nyilvánvaló párhuzam, még ha az anyaga más is, [3] és eszünkbe juthat Zumthor hannoveri

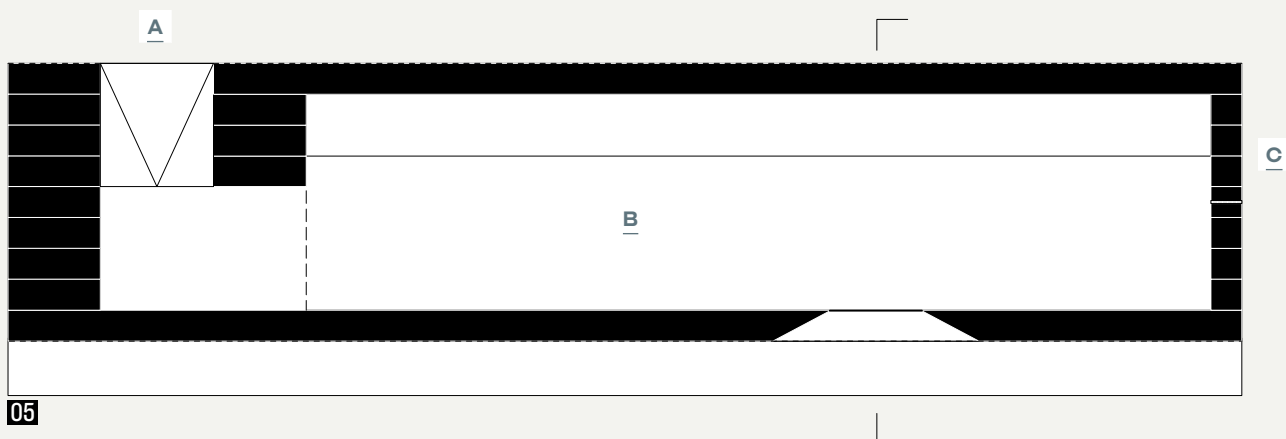
ÉPÍTETŐ: Siegfried and Elfriede Denzel Foundation | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Jan Hobel, Eleni Koryzi, Max Gleeson | KIVITELEZŐ: Gump & Maier

03

04

05

pavilonja is, ami konkrétan egy tucat farakásból állt, [4] így lényegét tekintve nagyon közel áll ehhez az alkotáshoz. Ami végül is egyetlen farakás. De erről később.

— Fontos volt tehát jó nevű építészek bevonása a hét kápolna megtervezésébe. Az alapítványnak mindössze két kikötése volt: fából legyen a kápolna (Denzel úr a faiparból ment nyugdíjba), és egy kereszt legyen rajta valahol elhelyezve. A költségvetés is szerény volt: százezer euró kápolnánként (plusz áfa), amiben nincs benne a telek ára, amit különböző adományozóktól kaptak vagy vehettek meg jelképes összegért. Az építészeknek több helyszínt kínáltak fel, és a fekvés, a kilátás figyelembevételével választották ki a helyet, ahol a kápolna mellett biciklis pihenőhely is létesült padokkal, asztalokkal. A tiszteletre méltó kezdeményezésnek nyilván ennyi elég volt, hogy a Dillingen környéki kerékpáros turizmust fellendítse, de ahhoz John Pawson kellett, hogy világhírré tegyen szert. A brit építész a helyi plébános, Helmut Haug ismerte már az augsburgi St Moritz-templom [5] felújítása kapcsán, amire még tíz éve természetesen a Nový Dvůr kolostor sikere után kértek fel.

- A | Bejárat
- B | Templomtér
- C | Kereszt

01

06

11

02

- 03 A tisztás szélén áll szerényen az épület
- 04 Jól látszanak a metszeten a felső bevilágítók
- 05 Szándékosan szűk bejárat vezet az egyszerű térbe

06

07

08

09

10

11

- 06-07 Has Engel tervezte a gundelfigeni kápolnát (képzőművész: Anita Rist-Geiger, Gabi Fischer)
- 08-09 A Wilhelm Huber-féle kápolna Emersackerben (képzőművész: Herbert Kopp, Alfons Schupf)
- 10-11 Frank Lattke kápolnája Oberbechingenben (képzőművész: Gerold M. Sauter)

— Pawson briliánsan egyszerű terve persze nem olyan egyszerű. Mikor először ellátogatott a helyszínre, elhatározta, hogy egyetlen „talált tárgyat” helyez el az erdő és a tisztás határán, egy farakást. Ahhoz azonban, hogy a gesztusnak ereje legyen, jókora darab fákra volt szüksége. Megkereste hát a dán Dinesen céget, akikkel régóta kapcsolatban volt, azzal a kéréssel, hogy méltó szálfákat biztosítsanak, és a cég a közeli Fekete-erdőből negyven duglászfenyő törzset szállított, egyenként 12,5 méter hosszban és 90 cm (!) átmérővel. Ezekből az egyenként tíz köbméteres szálakból készültek a 30×45 centis gerendák. Szinte ez az egyetlen építőanyag, amit érzékelünk.

— A hatalmas szálfákon csak egy szűk ajtónyílást és egy, a falu felé kilátást biztosító ablakot találunk. Ennek ferde metszése kiemeli a fák anyagszerűségét, de a szűk ajtón belépve is azonnal érezzük a fa melegségét, illatát. Bent félhomály fogad, a színes üveg keresztül és az ablakon árad be a fény, míg felül némi derítést biztosít a bevilágítás. Az erdő zajait is tompítja a gerendaház, a keskeny, végigfutó padra ülve önkéntelenül elcsendesül az ember.

03

05

04

13

14

15

*Az alkotás
tulajdonképpen
ennyi.
Harminc
négyzetméter.*

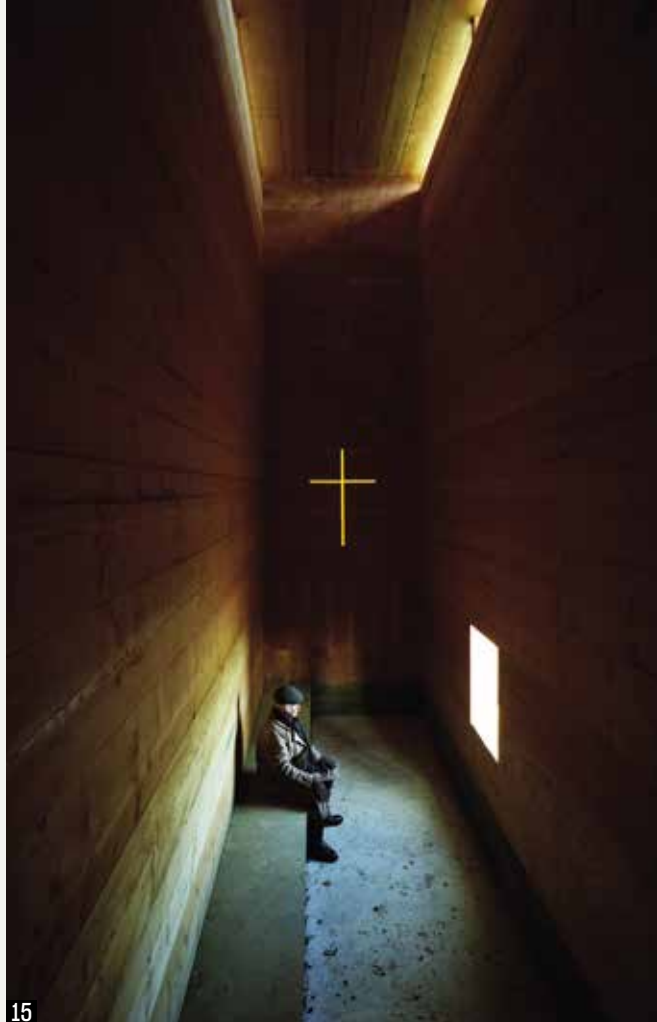
12

13

14

15

- 12 A völgy felől az ablak az egyetlen motívum a homlokzaton
 13 Szándékosan kicsi a bejárat a hátsó homlokzaton
 14 Gyönyörűen metszett ablaknyílás, ami a gerendák méretét is érzékelhetővé teszi
 15 Kevés fény, fűrészporillat és csend a belsőben

— Az alkotás tulajdonképpen ennyi. Harminc négyzetméter. Erőteljes hangulat, lenyűgöző anyag, egyszerűség. Aki ismeri Czigány Tamásék gyönyörű pannonhalmi zarándokkápolnáját, [6] vagy a megépült többi három fakápolnát, azt – a funkció és az anyag párhuzamai mellett – az anyag súlyossága lepi meg. Szinte kőszerűen súlyos a szárazon rakott fal, és sehol semmi suta gerendaházás részlet: csak végtelen minimalizmus.

12

— Mit kínál ez a kápolna az erre kerekezőknek? Talán kevésbé szakrális élményt, mint inkább rácsodálkozást a természetre, nyugalmat, békét – olyan dolgokat, amelyekre a legnagyobb szükség van.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Grynaeus, Tamás: „Sacralis kisemlék-kutatás Magyarországon”, *Acta Ethnologica Danubiana*, Vol 8-9 (2007), pp 37-48.
 [2] Fassel, Peter: „Das Projekt Sieben Kapellen der Siegfried und Elfriede Denzel Stiftung”, *Der Bayerische Bürgermeister*, Vol 102, No 12 (2019/12), pp 532-539.
 [3] Katona, Vilmos - Vukoszavlyev, Zorán: „Középen az ég alatt - Peter Zumthor wachendorfi Bruder Klaus-kápolnájáról”, *Alaprajz*, Vol 15, No 4 (2008/4), pp 20-23.
 [4] Csanády, Pál: „Tizenkét farakás - A svájci pavilon”, *Alaprajz*, Vol 7, No 5 (2000/5), pp 34-35.
 [5] Morris, Alison: *John Pawson: Anatomy of Minimum*, Phaidon, 2019, pp 140-160.
 [6] Katona, Vilmos: „Faház az apátság árnyékában - Czigány Tamás pannonhalmi zarándokkápolnája”, *Metszet*, Vol 2, No 2 (2011/2), pp 54-57.

ABSTRACTS

KATONA, Vilmos - FUNK, Bogdán: MESSAGE TO THE FUTURE

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 14-23, DOI: 10.33268/Met.2020.3.1

HOLY CHURCH OF POPE JOHN PAUL II, PÁTY, HUNGARY | Architect: **Robert GUTOWSKI**

From the 1980s onwards Páty has steadily grown a satellite town to Budapest, mixed in terms of architectural character and identity. To build a new church is not a question of placing bricks upon brick, somehow held together by a concrete substructure, more

is required to reflect a growing community. Therefore the choice of adopting an elliptical plan form references the strong tradition for geometry in religious architecture to create a communal space that supports not only the Eucharistic rite, also a new congregation.

Finally the use of brickwork combined with smooth rendered interiors defines the balance between public and spiritual spaces, the old village structure and the new inhabitants of a growing town.

DEICHLER, Tímea: COMMUNICATION LEVELS

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 24-29, DOI: 10.33268/Met.2020.3.2

BEERCROFT BUILDING, UNIVERSITY OF OXFORD, UNITED KINGDOM | Architect: **HAWKINS BROWN**

A theoretical and experimental physics research facility require innovative design solutions in terms of a building's functionality and location, especially when set in a world famous historical context. This building functions at many levels, ranging from

the secluded basement labs to the open communal workspaces. These workspaces are located purposely at split floor levels to create a conversational atmosphere. The game of togetherness through separation is played out throughout the building's fabric

further referenced in the use of materials: bronze, glass and copper applied in a similar rhythm to its neighbouring buildings. The aim being to follow the current tendency in the UK's educational architecture.

CSANÁDY, Pál: FORTY THREADS OF DOUGLAS FIR

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 30-35, DOI: 10.33268/Met.2020.3.3

WOODEN CHAPEL, UNTERLIEZHEIM, GERMANY | Architects: **John PAWSON**

At what first appears to be a pile of fresh cut logs a wayside chapel has been raised at the edge of a forest clearing. A design which raises questions of emotions, transcendentalism, even propaganda or

mysticism this log built chapel could be said to function on a less than sacrilegious level and more as a place to wonder at the beauty of nature, calm and peacefulness. A minimalist use of materials, technical solutions and

spatial experimentation can be, as in this case, employed to create this type contemplative space.

WARE-NAOJ, Csilla: FINE TEXTILED BRICK

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 36-41, DOI: 10.33268/Met.2020.3.4

YVES SAINT LAURENT MUSEUM, MARRAKESH, MOROCCO | Architects: **STUDIO KO**

When designing a museum the main challenge is to create a neutral background upon which artefacts and artworks might be presented which is made easier when the nature of the exhibits is known, items of clothing,

accessories and drawings all created by the same hand: therefore the real challenge lays with how to dress the museums exterior. Rising from stone at pavement level, passing over a concrete belt up towards decorative

brickwork which has been treated more in like a textile than a construction material creating a play on light and form indicative of the works of Yves Saint Laurent.

WESSELÉNYI-GARAY, Andor: GRAPHICS ENGRAVED ON WATER

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 42-49, DOI: 10.33268/Met.2020.3.5

STOPPER - TTS BARGE, BUDAPEST, HUNGARY | Architects: **Marcel FERENCZ and György DÉTÁRI**

The Danube as metaphor for a nations culture, people, language, traditions, possibly political and social systems sets the ideal background for developing a barge as a social events hub. Taking this to the next level a barge placed

on the river is no longer a building, boat or an urban intervention, it can be regarded as a work of art. Here a barge has been developed in such a fashion as to function on many levels ranging from its primary purpose

as an events location, social tool and focal point reflecting not only itself but also its social/economic context.

GETTO, Katalin: COLOUR PATCH ALONG THE KANONOKSOR

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2020.3.6

SAINT MOORS KINDERGARTEN, PÉCS, HUNGARY | Architects: **József KOLLER and László CSATAI**

Moving through the historic centre of Pécs a solid patch of colour appears, a cardinal red rendered assembly of play blocks. Following the initial impact of this bold building, the horizontal, transparent nature

of its form takes precedence creating a safe place for children to learn and play whilst framing unobstructed views of its surroundings. Following examples of kindergartens in both Japan and China the

flat roof serves as a playground maximising the potential for child development in conjunction with the idea of creating a "microcosmic " symbolic environment.

KAPOVITS, Géza - SZILVÁSI, Attila: RED ROCK, REDWOOD, RESTAURANT

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 56-59, DOI: 10.33268/Met.2020.3.7

MARINA, ALSÓÓRS, HUNGARY | Architects: **Attila SZILVÁSI, Attila BENDE and Gábor KISS**

The genius loci of the Lake Balaton inspires an all encompassing architectural response. The development of a marina naturally leads to the need for a complex building that changes function: from leisure during the high season

to a maintenance facility during downtime. Use of local Balaton Redstone combined with larch as a decorative covering combines the local architectural character with a traditional for timber in maritime design. The resulting

building is balanced according to orientation: leisure towards the lake and maintenance towards the land. Rational and aesthetically apt for the location